

Handlingsplan för att förebygga användning av tobaksvaror och andra rusmedel för den grundläggande utbildningen

1. Målsättning	3
2. Förebyggande åtgärder.....	4
2.1 Stödja en sund tillväxt och utveckling	4
2.2 Rusmedelsfostran.....	4
2.3 Samarbete med vårdnadshavare.....	5
3. Skolans ingripande.....	6
3.1 Misstanke om användning av tobak och snus i skolan.....	6
3.2 Misstanke om användning av alkohol, droger eller läkemedel	6
3.3 Om eleven är påverkad av alkohol, droger eller mediciner i skolan.....	7
3.4 Om eleven innehar alkohol, droger eller läkemedel avsedda för berusningssyfte Polisen ska alltid kontaktas vid misstanke om narkotikainnehav. Polisen ska utreda var den minderårige kommit i besittning av narkotika.....	7
4. Planens uppdatering och förvaring.....	8

1. Målsättning

Elever möter rusmedel i sitt liv på många sätt. De flesta elever har stött på vuxna, både hemma och utanför hemmet, som använder rusmedel. Olika festligheter är tillfällen då elever utsätts för rusmedel ämnade för vuxna. Media erbjuder också olika modeller av missbruk. Med tanke på en sund och hälsosam uppväxt för eleverna är det viktigt att skolan också tar ställning till användningen av rusmedel och erbjuder modeller som främjar en rusmedelsfri livsstil för eleverna. Alla vuxna i skolan har ansvar för att stödja en rusmedelsfri uppväxt och utveckling.

Målet med planen för rusmedel är att stödja en rusmedelsfri livsstil för grundskoleleverna i Grankulla. Planen är en praktisk verksamhetsmodell som beskriver skolans förebyggande rusmedelsarbete och åtgärder kopplade till försök och användning av rusmedel.

Målet med rusmedelplanen är att skapa gemensamma verksamhetsmodeller i skolan, som medlemmarna i skolgemenskapen är medvetna om och som de engagerar sig för. Vårdnadshavare och elever kan också påverka innehållet i planen. När olika parter deltar i att ta fram planen är det möjligt att samtidigt föra en viktig diskussion om rusmedel.

Skolans rusmedelsplan ska vara lättillgänglig för personal, elever och elevers vårdnadshavare. Skolans personal använder rusmedelsplanen i sitt eget arbete som en del av rusmedelsförebyggande arbete och diskussion och som modell för att reagera på exempelvis försök till användning av rusmedel.

En rusmedelsfri ungdomstid är alla barns och ungas rättighet. Hemmets och skolans gemensamma pedagogiska arbete för att garantera rusmedelsfrihet är viktigt för att stödja växande barn och unga. Det är olagligt för skolbarn att använda alkohol och droger eller att röka och snusa. Hemmets och skolans uppgift är att uppfostra unga till nykterhet. Även misstanke om eventuell rusmedelsanvändning ska tas på allvar.

För hela skolpersonalen gäller tystnadsplikt. Diskussioner mellan hem och skola är konfidentiella. Framför allt misstankar och information om användning av rusmedel ska vara kända både för hemmen och skolan, så att vi tillsammans kan stödja den ungas tillväxt mot rusmedelsfrihet.

Om ett barn/ungdom är misstänkt/känd för att använda rusmedel eller tobak/snus är all skolpersonal skyldig att anmäla ärendet. I första hand tas kontakt med vårdnadshavare. Om de inte nås eller användningen är kontinuerlig ska skolans personal göra en barnskyddsanmälan enligt barnskyddslagen. För elever i åk 1-6 är tröskeln för att lämna in en barnskyddsanmälan lägre.

2. Förebyggande åtgärder

2.1 Stödja en sund tillväxt och utveckling

Förebyggande rusmedelsarbete är ett arbete för att främja hälsa och välbefinnande för skolans elever. Arbetet syns i skolans vardag. När skolan genom sin verksamhet stärker faktorer som skyddar elevernas välmående, förebygger det också riskfaktorer i elevernas liv.

Förebyggande rusmedelsarbete i hela skolan betyder att man t ex har en god klassanda, känner samhörighet och har tydliga regler. Elevernas trivsel i skolan stöds och skolan har tydliga regler för skolmobbing, skadegörelse och olovlig frånvaro. Elevernas delaktighet ökar också elevernas trivsel i skolan. Genom att på ett positivt sätt stärka högstadiееlevernas roll som äldst i skolan förhindrar man behovet av att skilja sig från de yngre barnen genom att till exempel experimentera med rusmedel.

På individnivå är det förebyggande rusmedelsarbetet till exempel att lära ut livskunskaper, att stödja elevers skolframgång samt att erbjuda eleverna en hobbyverksamhet t.ex. genom Granimodellen. Lärarna följer med elevernas välmående och hjälper eleven och familjen att vid behov använda sig av skolans elevvårdstjänster. Riskfaktorer kan till exempel vara tidigt och långvarigt asocialt beteende, ensamhet och inlärningssvårigheter samt prestationspress och stress för framgång. Familjeproblem kan också öka risken för missbruk.

Rökning, snusande, innehav eller användning av alkohol och droger eller vistas påverkade i skolan under skoldagen är förbjudet.

2.2 Rusmedelsfostran

Rusmedelsfostran genomförs i skolan på många sätt. Den bästa rusmedelsfostran är den som sker i skolans vardag. I skolan är det viktigt att ge information och samtala med eleverna om till exempel rusmedel, grupstryck, risker, egna val och förmåga att förstå konsekvenserna av sina val.

Rusmedelsfostran påbörjas i den grundläggande utbildnings lägsta klasser eftersom allt yngre elever har erfarenheter av till exempel rökning, experiment med alkohol och cannabis. I lägre årskurser integreras fostran i undervisningen i många ämnen. Under läsåret ordnas tillfällen där man behandlar rusmedelsfostran. Skolan använder även utomstående aktörer i rusmedelsfostran, tex Ehyt Ry och KRAN.

Skolan informerar och bedriver förebyggande rusmedelsfostran.

- enligt läroplanen får varje årskurs information om rusmedel.
- eleverna i åk 7-9 har lektioner i välmående i schemat där lärarna också behandlar rusmedel
- en läroplan för elevernas välbefinnande förbereds för grundskolan. I samband med det kommer det att finnas material och lektionstips relaterade till att stödja elevernas välbefinnande
- Ehyt ry Låt oss prata? lektioner för årskurs 5-6, som även omfattar en föräldrakväll.

- Ehyt rys Hubu-klasser för årskurs 8 och 9, som även omfattar en föräldrakväll
- Skolan anordnar temaevenemang för elever och deras vårdnadshavare som handlar om rusmedel.
- Omfattande undersökningar av hälsovårdaren för årskurs 5 och 8 elever, där rusmedelsfrågor diskuteras med eleven. Skolan samarbetar regionalt med ungdomsvård, församling, socialtjänst (barnskydd), polis och andra professionella personer inom området.

Personalen ingriper omedelbart vid missbruk eller misstanke om användning av rusmedel.

Den vuxne som gjort observationen beslagtar rusmedlet och informerar hemmet. Eleven och dennes vårdnadshavare ges möjlighet att diskutera ärendet i skolan med sakkunniga, t.ex. med en hälsovårdare eller kurator. Skriftligen, kommer vårdnadshavare och skolans personal tillsammans överens om ytterligare åtgärder och uppföljning.

Skolan tillämpar vid behov straffåtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning (muntlig varning, fostrande samtal, uppföljningstillfälle, skriftlig varning samt tillfällig avstängning vilken beordrats av utskottet).

Skolan hjälper till med uppföljning.

Skolans elevhälsa ger råd om att hitta platser för stödjande vård.

Skolor nätverkar

Skolpersonalen har ständig kontakt med andra myndigheter inom området och frivilligverksamhet för att hitta stöd och nya lösningar.

2.3 Samarbete med vårdnadshavare

Samarbetet mellan hem och skola ger de bästa möjligheterna för att stödja unga människors tillväxt. Det är viktigt att samarbeta med vårdnadshavare i skolans rusmedelsförebyggande arbete. Föräldrar spelar den viktigaste rollen för att vägleda barn till en rusmedelsfri och hälsofrämjande livsstil.

- Skolan och vårdnadshavarna kan samarbeta t.ex. på följande sätt:
  - Skolan informerar vårdnadshavarna om de förebyggande åtgärder som eleverna deltar i och uppmuntrar vårdnadshavarna att diskutera ärendet med eleverna.
  - Vårdnadshavarna deltar i utarbetandet av rusmedelsplanen och vårdnadshavarna informeras om skolans rusmedelsplan.
  - Vårdnadshavare får stöd i frågor som rör föräldraskap, att sätta gränser och frågor som rör den ungas pubertet.
  - Skolan stödjer föräldrarnas kontakt både till skolan och till andra vårdnadshavare.
  - Temakvällar för vårdnadshavare anordnas på skol- eller regionnivå.
  - Skolan och vårdnadshavarna kan skapa gemensamma verksamhetsmodeller och avtal som är gemensamt engagerade. Vårdnadshavarna kan till exempel:

genom ömsesidig överenskommelse förbinda sig att inte köpa tobaksvaror eller alkohol för minderåriga barn.

3. Skolans ingripande

3.1 Misstanke om användning av tobak och snus i skolan

Tobak är ett av de ämnen som används mest av minderåriga. Experiment med tobak börjar i allt yngre åldrar och utsätter unga för tobaksberoende redan i grundskoleåldern.

Rökning är förbjuden i skolans lokaler och i dess närhet. Eleverna övervakas under raster och de får inte lämna skolans område.

- Förfarande om en elev ertappas med att röka under skoldagen
  - En vuxen som sett situationen pratar med eleven och gör klart att rökning är strängt förbjuden och den vuxnes skyldighet är att ingripa.
  - Tobaksprodukterna beslagtogs av en vuxen på skolan.
  - Eleven ringer till vårdnadshavaren under tillsyn och berättar om vad som hänt.
  - Om vårdnadshavare inte kan nås kontaktar läraren hemmet senare under samma dag.
  - Meddelande via Wilma.
  - Försittning utdelas
  - (Eleven hänvisas till ett samtal med hälsovårdare eller kurator.)

- Om eleven ertappas med att röka igen
  - Eleven ringer vårdnadshavare under tillsyn eller läraren ringer vårdnadshavare.
  - Klassläraren/föreståndare har ett fostrande samtal med eleven.
  - Vårdnadshavaren och eleven har ett samtal med hälsovårdaren.
  - Skolan kommer överens om åtgärderna tillsammans med vårdnadshavaren från fall till fall.

3.2 Misstanke om användning av alkohol, droger eller läkemedel

Enligt lagstiftningen är konsumtion av alkohol och innehav av alkoholprodukter förbjudet för minderåriga. Påverkan av alkohol kan bestämmas genom att lukta på elevens utandning för att känna lukten av alkohol.

Lagen totalförbjuder droger. Vid misstanke om droganvändning, kontakta alltid polis och barnskydd.

Många av de symtom som är förknippade med droganvändning är sådana som kan uppstå hos ett tonårsbarn av andra orsaker, såsom trötthet, depression, humörförändringar och rastlöshet. Däremot kan skolans personal och vårdnadshavare delge varandra sina iakttagelser och se en eventuell användningen av berusningsmedel som en möjlighet till elevens förändrade beteende.

- Förfaringssätt om det finns oro för en elevs användning
  - Klassläraren/föreståndaren pratar med eleven.
  - Information om ärendet till elevvårdsteamet och elevens vårdnadshavare.
  - Anordnas möte med vårdnadshavare, lärare och elevvårdsteamet där farhågor framförs till vårdnadshavare (t.ex. ändrat beteende, frånvaro) och vårdnadshavares iakttagelser om elevens missbruk efterfrågas.
  - Vid behov kontaktas barnskyddet (alltid för grundskolebarn).
  - Om användningen bekräftas kommer en uppföljande konsultation att ordnas och eleven hänvisas till vård. Uppföljning planeras.

3.3 Om eleven är påverkad av alkohol, droger eller mediciner i skolan

- Förfaringssätt då en elev är påverkad i skolan
  - Om elevens hälsa och säkerhet är i fara, ring 112.
  - En berusad elev förs till hälsocentralen.
  - Skolan kommer att kontakta elevens vårdnadshavare, som ombeds att närvara omgående.
  - Barnskyddet kontaktas.
  - Vårdnadshavaren tar barnet till hälsocentralens akutmottagning eller hem enligt skolans anvisningar.
  - En uppföljande konsultation kommer att anordnas med elev, vårdnadshavare, lärare, hälsovårdare och kurator.
  - Parterna kommer överens om en uppföljning.

3.4 Om eleven innehar alkohol, droger eller läkemedel avsedda för berusningssyfte

Polisen ska alltid kontaktas vid misstanke om narkotikainnehav. Polisen ska utreda var den minderårige kommit i besittning av narkotika.

- Handlingssätt om eleven har alkohol, droger eller läkemedel i berusningssyfte i skolan
  - Rusmedlen beslagtas och eleven hänvisas till rektor för diskussion.
  - Skolan kontaktar vårdnadshavarna.
  - Skolan kontaktar polis och barnskydd.
  - En konsultation anordnas med elev, vårdnadshavare, klasslärare/föreståndare, kurator och skolhälsovårdare.

- Skolan fortsätter följa med situationen tillsammans med barnskyddet.

4. Planens uppdatering och förvaring

Rusmedelsplanen ska vara lättillgänglig för såväl skolans personal som för vårdnadshavarna. Rusmedelsplanen finns som papperskopia hos rektor, kurator och i personalrummet. Planen finns även till påseende på skolans hemsida. Rusmedelsplanens utvärdering och uppdatering sker årligen.